

สิทธิเด็ก (Kinderrecht)

กฎหมายแพ่งสวิส (Schweizerisches Zivilgesetzbuch/ZGB) ระบุสิทธิของเด็กไว้ใน หัวข้อกฎหมายครอบครัว (Familienrecht) ย่อน่ากฎหมายเครือญาติ (Verwandschaftsrecht) ว่าต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองทั้งจากบิดามารดา และทางกฎหมาย และระบุความหมายของคำว่าเด็กว่า

- บุตรเป็นเครือญาติสายตรงกับบิดามารดา (มาตรา252) จะสมรสกันมิได้
- บุตรและบิดามารดามีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกัน
- บุตรเป็นทายาทสายตรงของบิดามารดา
- บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตร อบรมสั่งสอนและช่วยดูแล ทรัพย์สินของบุตร ในระหว่างที่บุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทั้งทางสติปัญญาและทางอารมณ์ กฎหมายสวิสระบุว่า คือผู้ที่อายุน้อยกว่า 18 ปี

กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กนั้นพิจารณาจากมาตรฐานทางสังคมทุกส่ว วนไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบของบิดามารดา สิทธิทางการศึกษา สิทธิด้านสาธารณสุข (สุขภาพอนามัย) สิทธิทางแรงงาน ฯลฯ และถือสนธิสัญญาสิทธิเด็กของสหประชาชาติเป็นหลัก

ความสัมพันธ์ระหว่างมารดา และบุตรตามกฎหมาย

เด็กทุกคนที่เกิดมาย่อมเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาเสมอ ไม่ว่ามารดาจะสมรสกับชายใดหรือไม่ก็ตาม เด็กนอกสมรสไม่เป็น บุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา หากมารดาสมรสกับชายใด กฎหมายสันนิษฐานเบื้องต้นว่า เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ของชายนั้น

กฎหมายระบุให้หญิงผู้ให้กำเนิดบุตรมีสิทธิในการเลี้ยงดูบุตร แต่เพียงผู้เดียว เมื่อหญิงผู้นั้นสมรสกับบิดาของเด็ก บิดาจึงจะมี สิทธิปกครองบุตรร่วมตามกฎหมาย หรือบิดาต้องยื่นคำร้อง ขอสิทธิต่อศาล หากไม่มีการบันทึกว่าผู้ใดเป็นมารดาของเด็ก ฝ่ายชายจะยื่นคำร้องต่อศาล ขอเป็นบิดาของเด็กไม่ได้

หากเด็กเป็นบุตรนอกสมรส มารดามีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาล ขอเป็นผู้ปกครองเด็กแต่เพียงผู้เดียวได้ และมีสิทธิยกบุตร ให้เป็นบุตรบุญธรรมได้ ตั้งแต่เด็กยังอยู่ในครรภ์ การแจ้งเกิด ต่อหน่วยงานทะเบียนราษฎร หลังคลอด ถือเป็นหลักฐานว่า หญิงนั้นเป็นมารดาของเด็กตามกฎหมาย หากมีการยกบุตร ให้เป็นบุตรบุญธรรม บุคคลที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก็จะ มีสิทธิปกครองเด็กนั้นตามกฎหมาย

สิทธิการใช้นามสกุล (มาตรา 270)

บุตรในสมรสของคู่สมรส มีสิทธิใช้นามสกุลของบิดา ส่วนบุตรนอกสมรสใช้นามสกุลของมารดา

บุตรในสมรสจะได้สัญชาติ และอยู่ในทะเบียนเกิด (Heimortort) ของบิดา ส่วนบุตรนอกสมรสนั้น แม้วาบิดาจะรับเป็นบุตร และมีสิทธิในการปกครองบุตรเท่าเทียมกับมารดาก็ตาม ก็จะได้รับสัญชาติของมารดา

ตัวอย่างเช่นนางสาวน้อย อยู่กินและมีบุตรร่วมกับนายฮันส์ มาหาปีโดยมิได้จดทะเบียนสมรส เด็กหญิงเจนี่ แม้จะเป็นบุตรของ นายฮันส์ด้วยกันก็ตาม จะมีสัญชาติไทยใช้นามสกุลของนางสาวน้อย ตามกฎหมายสวิส ยกเว้นมารดาคือนางสาวน้อยจะยื่นเรื่อง ต่อศาลสวิส ขอเปลี่ยนนามสกุลบุตรจากนามสกุลของตนเป็น นามสกุลของนายฮันส์ และมอบสิทธิในการดูแลบุตรให้นาย ฮันส์แต่เพียงผู้เดียว (มาตรา 271)

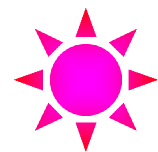

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและบุตร

ตามปกติแล้วกฎหมายตั้งข้อสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรของสามี มารดา ตามกฎหมายนับแต่วินาทีที่คลอด หรือตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของ มารดา แต่ความเป็นบิดาและบุตรเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่แน่นอน อาจมีการโต้แย้งกันได้ เช่นมารดาเด็กมีความสัมพันธ์ทางเพศ กับชายอื่นระหว่างสมรส สามีอาจฟ้องไม่รับเด็กเป็นบุตร หากพิสูจน์ได้ว่าตนเป็นหมั้น หรือไม่มีสมรรถภาพทางเพศ หรือไม่ได้ร่วมชายคากับมารดาเด็ก หรือติดคุกในระยะเวลา ที่มารดาเด็กตั้งครรภ์ เป็นต้น ปัจจุบันนี้ทางการแพทย์สามารถพิสูจน์ได้ว่าเด็กเป็นบุตรของบิดา หรือไม่ด้วยการตรวจลายพิมพ์ ดีเอ็นเอ หรือการตรวจพิสูจน์เนื้อเยื่อ ซึ่งแน่นอนกว่าการพิสูจน์หมู่เลือด ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและบุตรตามกฎหมายแฟงมาตรา 252 จึงเป็นได้ 3 กรณีคือ

1. จากการสมรสของมารดาและบิดา
2. บิดาของเด็กจดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตร
3. ศาลตัดสินว่าเด็กเป็นบุตรของชายผู้นั้น

กรณีที่มารดาของเด็กคลอดเด็กภายใน 300 วันหลังจากบิดา เสียชีวิต กฎหมายระบุไว้ว่าเด็กเป็นบุตรด้วยชอบของบิดา ที่เสียชีวิตไปแล้ว (มาตรา 255)

การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร และการปฏิเสธความเป็นบุตร

การฟ้องคดีนี้ฝ่ายสามี หรือชายที่ถูกหญิงแจ้งว่าเป็นบิดาของบุตร โดยมิได้เป็นบิดาที่แท้จริง ต้องฟ้องภายในหนึ่งปีหลังจาก ทราบว่าเด็กนั้นมีไม่บุตรของตน หากไม่มีการฟ้องปฏิเสธภายใน 5 ปีหลังเด็กเกิด ก็ไม่มีสิทธิฟ้องได้อีก บุตรมีสิทธิฟ้องปฏิเสธ ความเป็นบุตรได้เช่นกัน ถ้ามาทราบภายหลังว่าบิดาตามกฎหมาย มิใช่พ่อแท้ๆของตน แต่ต้องฟ้องคดีขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยให้เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองเยาวชน เป็นผู้ดำเนินการให้ หรือฟ้องคดีด้วยตนเองได้ เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วไม่เกิน 1 ปี

มารดามีหน้าที่รับผิดชอบและเคารพความสัมพันธ์โดยยืนยันหรือ ชี้แจงว่าใครเป็นบิดาของบุตร กรณีที่บิดาไม่ยอมรับเป็นบุตรควรร้องเรียนต่อทางการเพื่อเรียก ร้องสิทธิตามขอบธรรมที่เด็กควรได้รับ เช่นค่าเลี้ยงดู เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันมารดาไม่มีสิทธิปฏิเสธความเป็นบิดาของบุตร เพราะเด็กมีสิทธิที่จะมีความสัมพันธ์กับบิดาของตน

การรับรองเด็กเป็นบุตร

กรณีที่มารดาเกิดผลส่วนตัว ไม่ต้องการหรือไม่อาจจะขอ บิดาแท้ๆของบุตรของตนได้ (เช่นกรณีที่ถูกข่มขืน หรือมีความ สัมพันธ์จากฉวยชั่วคราว หรือฝ่ายชายมีภรรยาแล้ว และไม่ต้องการ ให้มีปัญหาเป็นต้น) และมีผู้ยินดีรับรองเด็กเป็นบุตร ก็ให้มารดาแจ้ง ขอบุคคลนั้น ตั้งแต่ขอรับการตรวจครรภ์จากแพทย์ หรือเมื่อคลอด แล้วได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นบิดาแท้ๆของเด็กต้องไม่มีสิทธิปกครองเด็ก หรือฟ้องคดีรับเป็นบุตร

ผู้รับรองเด็กเป็นบุตร ต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือไร้ความ สามารถตามศาลสั่ง และอายุไม่สูงเกินไปจนเป็นที่ตั้งข้อสงสัยเกิด ได้ว่าไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์หรือทำให้มารดาของเด็กตั้งครรภ์ได้ หากผู้รับรองเด็กเป็นบุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองของชายผู้นั้นอนุญาตก่อน

การคัดค้านการรับเด็กเป็นบุตร

กรณีที่ฝ่ายชายมิได้เป็นบิดาแต่ได้รับเด็กเป็นบุตร อาจมีหลายฝ่าย ไม่เห็นด้วย (เช่น ครอบครัวฝ่ายชายเกรงว่าจะเสียผลประโยชน์ หรือ ฝ่ายชายถูกข่มขืนให้รับเด็กเป็นบุตร เป็นต้น) บิดามารดา หรือญาติของฝ่ายชาย หรือเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอที่เป็นบ้านเกิดของ ฝ่ายชาย มีสิทธิฟ้องคัดค้านได้ แต่ต้องมีเหตุผลที่เชื่อถือได้และมี หลักฐานมายืนยัน ผู้คัดค้านต้องฟ้องภายใน 1 ปีหลังจาก ทราบเรื่อง หากการรับเป็นบุตรผ่าน 5 ปีไปแล้ว ก็ไม่สามารถ คัดค้านได้อีก

สิทธิพื้นฐานของเด็ก

1. สิทธิในการมีชีวิตรอดอย่างมีศักดิ์ศรี คือได้รับการดูแลเอาใจใส่ บำบัดรักษาอย่างเหมาะสม ปลอดภัยจากความยากลำบากในชีวิต มีชื่อ นามสกุล และเป็นพลเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย
2. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองและป้องกันจากการทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศ สงคราม การแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การถูกละเลย ถูกทอดทิ้ง และเอาเปรียบ
3. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา ทั้งทางร่างกายและจิตใจ คือได้รับการศึกษา เพื่อประกอบอาชีพ และพัฒนาความสามารถพิเศษส่วนตัว อารมณ์ จริยธรรม และความเชื่อทางศาสนา
4. สิทธิแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ รับข้อมูลข่าวสาร และร่วมกิจกรรมกลุ่มต่างๆ
5. เด็กมีสิทธิมีผู้แทนทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองความปลอดภัย และสิทธิที่ควรได้รับตามกฎหมาย

เพื่อความปลอดภัยและความสุขของเด็ก หากเพื่อนบ้าน หรือครูสงสัยว่าเด็กไม่ได้รับการดูแล เอาใจใส่จากบิดามารดา หรือถูกทำร้าย สามารถไปแจ้งต่อ เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์สิทธิเด็กได้ หากทางการสอบสวนพบว่า ข้อกล่าวหาเป็นความจริง อาจสั่งให้นำเด็กไปอยู่กับครอบครัว หรือสถาบันดูแลเด็กที่ทางรัฐติดต่อให้หรือถอดถอนสิทธิอำนาจเลี้ยงดูบุตรหากพบว่าการกระทำของบิดามารดามีผลกระทบต่อการพัฒนาทางกายและจิตใจของเด็กอย่างรุนแรง นอกจากนี้ รัฐยังมีบริการของหน่วยงานพิทักษ์สิทธิเด็กและศูนย์บริการให้การปรึกษาทางโทรศัพท์ เพื่อให้เด็กสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือ ปัญหาส่วนตัว หรือขอความช่วยเหลือได้

แหล่งข้อมูล

Heinz Aeppli (Hrsg.) (2002): ZGB, Schweizerisches Zivilgesetzbuch และ สนธิสัญญาสิทธิเด็กของสหประชาชาติ

**Verein
Thai Frauen
für Thai Frauen**

Tel: 079 649 34 32

สงวนลิขสิทธิ์
ข้อมูลนี้จัดทำขึ้น เมื่อ ค.ศ. 2004
โดยกลุ่มหญิงไทยเพื่อหญิงไทย
Copyright © 2004
Thai Frauen für Thai Frauen

สิทธิเด็ก

